

СТАНОВИЩЕ

от

доц. д-р Юлия Захариева

по конкурса, обявен в ДВ, бр. 35 от 24.04.2018 г.

за заемане на академична длъжност доцент по 3.6 Право (Право на ЕС)

с единствен кандидат гл. ас. д-р Христо Христов

С заповед на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски“ РД 38-339 от 22.05.2018 г. съм включена в научно жури по конкурс за заемане на академична длъжност „доцент“ по 3.6 Право (Право на ЕС). На първото заседание на журито от 01.07.2018 г. ми е възложено становище.

Представените документи по конкурса доказват, че са спазени всички нормативни изисквания относно обявяването, организацията и участието в конкурса.

Христо Христов е завършил право в ЮФ на СУ „Св. Климент Охридски“ със специализация „МП и МО“ през 2003 г. През 2006 г. получава магистърска степен по Право на ЕС в Европейски университетски център в Нанси, Франция. От 2012 г. е доктор по право след успешна защита на дисертация на тема: „Процесът на европейска интеграция и признаването на наказателна компетентност на ЕС“ в ЮФ на СУ и Университета в Нанси, Франция. Преминал е през впечатляващ брой специализации и обучения във Франция, Норвегия, Оксфорд и др. От 2009 г. след конкурс е асистент по Право на ЕС, а от 2012 г. е главен асистент в Катедра „МП и МО“ на ЮФ. Неговата квалификация очевидно намира признание. Той е бил консултант и съветник на министъра на правосъдието, съветник по европейски въпроси на министър-председателя на РБ и консултант и координатор по различни мащабни проекти с подчертано обществено значение. От 2012 г. Христо Христов е адвокат. Тази негова активност няма пряко отношение към настоящия конкурс, но в същото време му осигурява участие в практиката на националната съдебна система, което също допринася за повишаване на неговата квалификация.

* * *

По настоящия конкурс кандидатът представя списък на всички негови заглавия – 16 на брой, публикувани в периода 2007 – 2018 г. Това са две монографии, едната от които е докторската му дисертация; 7 студии; 6 статии и един коментар. Те илюстрират

присъствието му в българската специализирана литература. За участие в конкурса Христо Христов е избрал 6 публикации: монографията „Вътрешен пазар и основните свободи на движение в правото на Европейския съюз“, която е и неговият хабилитационен труд; една студия от 2017 г.; 3 статии (2015 – 2017 г.) и един коментар. Това са заглавия от последните три години и аз приемам този избор. Всяко едно от тях е посветено на различен проблем, като че ли без открояване на някаква последователна линия, но те разкриват широкия диапазон на научноизследователските интереси на кандидата и усета му към остро актуални и дискуссионни проблеми. Този усет се проявява още при избора на темата на докторската му дисертация, когато наказателната компетентност на ЕС беше нещо ново и в развитие и на нормативната база, и в доктрината. Виждаме го в статията за отговорността на държавата за вреди, причинени на частноправни субекти от нарушения на правото на ЕС във вътрешноправния ред на Република България (№ 3 от списъка), която дава конкретен отговор на въпрос, предизвикал сериозни напрежения по висшите етажи на съдебната власт. Същата конкретика и приноси елементи намираме и в статия под № 5 „Прилагане на преюдициалното запитване в наказателното производство“. Авторът отлично познава спецификата на прилагане на това производство в наказателната и наказателнопроцесуалната материя, станало възможно едва с влизането в сила на реформите от Лисабон и предупреждава за възможни негативни последици за националния процесуален ред и дори за националната наказателноправна уредба.

Христа Христов не бяга и от значими и като че ли чисто теоретични проблеми. В статията му под № 4 „Принципът на правовата държава в правния ред на ЕС“ авторът компетентно откроява проявленията на този принцип в нормативните основи на ЕС, който не е държава. Извежда собствена дефиниция на принципа през призмата на правото на ЕС и проследява специфичните му прояви във функционирането на ЕС като интеграционна формация с подчертани акценти върху защита на основните права на гражданите.

Същата тема – правата на гражданите откриваме и в студията под № 2 „Трансатлантическото сътрудничество в борбата с тероризма и тежката престъпност – обмен на PNR данни и защита на основните права“. Тук анализът е посветен на тема, която не присъства в българската специализирана литература и е нова в правната уредба на ЕС. За пръв път е изследван моделът на събиране и обработка на резервационните данни на пътниците за целите на борбата с тероризма и тежката престъпност. Обяснима

е високата обществена чувствителност към тези форми на сътрудничество между ЕС, САЩ и Канада. В тази връзка с приносна характеристика е систематизацията на всички лостове за защита на личните данни в правото на ЕС и в практиката на СЕС. Изведени са съществуващите проблемни полета във формите на трансатлантическото сътрудничество с критичен поглед върху отсъствието на ясни и точни правила при събирането и обмен на данни с негативни отражения върху режима на защита на личните данни в ЕС и гаранции за частни лица от тази защита.

В началото на рецензията аз посочих многообразието в тематиката на публикациите, което включва и проблемите на паричния съюз (№ 6 от списъка). Въпреки това многообразие все пак съществува една не толкова видима, но реално обединителна линия и това е мащабната област, свързана с правата на човека, която може да се проследи и в хабилитационния труд на Христо Христов.

Монографията „Вътрешен пазар и основните свободи на движение в правото на Европейския съюз“ е в обем от 457 страници (с приложенията – 519), логично структурирана във въведение, 6 глави и заключение. Посветена е на основен проблем в създаването и развитието на интеграционните формации в Европа, определящ в най-висока степен тяхната уникалност. Идеята пазарът в рамките на обединение на суверени държави да се трансформира във вътрешен и да функционира така, както това става в границите на една държава при старта на интеграционните общности звучи като оксиморон, но след няколко десетилетия става реалност. Напълно споделям емоционалните думи на автора в края на въведението на монографията, че европейската интеграция, чиято същност на практика е функционирането на вътрешния пазар чрез четирите свободи на движение е едно от най-впечатляващите и вдъхновяващи достижения на човешката мисъл и на порива на човешкия дух към прогрес, основан на разума, на правото и на справедлив порядък на човешките отношения.

Задачата на Христо Христов да изследва правния режим на свободите на движение е сложна. Изисква отлична ориентация в идейните основи на европейската интеграция, задълбочено познаване на правото на ЕС, което е точно толкова уникално, колкото и самите обединения и е в непрекъснато развитие, както и на практиката на СЕС, която е мощен фактор в това развитие.

Правният режим на всяка една от четирите свободи може да бъде тема на отделно монографично изследване и авторът би могъл да стартира подготовката на многотомно

издание. Той избира друго решение – да представи толкова необходимия за българската доктрина, за правоприлагането и за учебния процес панорамен поглед върху правния режим и на четирите свободи. Това решение дава възможност да се изведат общите елементи в нормативната база на всяка една от тях и да се открият спецификите. За успеха на автора допринася и единният ритъм в организацията на текста в отделните раздели на монографията.

В авторската справка за приносите на монографията са посочени 25 и това вероятно е резултат от често срещаната несръчност при подготовката на подобни документи. Фактът, че даден проблем е подробно анализиран, разгледан или очертан все още не е принос. С приносен характер могат да бъдат само резултатите от тези действия. Монографията има безспорни приносни характеристики, които са най-ярко проявени в следното:

- тя е първото в българската специализирана литература цялостно, смислено и компетентно изследване на общия правен ред на четирите свободи на движение, чрез които функционира вътрешният пазар в ЕС, като релефно са открити спецификите в правното регулиране на всяка една от тях;
- монографията е със значима практико-приложна стойност. На практика всеки един от 26-те раздела на текста съдържа конкретен отговор на конкретен въпрос, от което правоприлагането в България отдавна изпитва остра необходимост;
- по всички посочени раздели е систематизира богатата практика на СЕС (1200 съдебни решения) в подкрепа на тезите на автора като ярка илюстрация на динамиката в изследваната материя. Всеки, който работи с практиката на СЕС, би оценил високо тази систематизация.

Монографията на Христо Христов е пример за прецизна и добросъвестна работа с огромен брой библиографски, информационни и документационни източници. Езикът е ясен и точен. Авторът владее отлично целия понятиен апарат на правото на ЕС, като доразвива някои от тези понятия.

Отбелязани са пет позовавания на научните трудове на Христо Христов, но аз съм убедена, че с публикуването на неговия монографичен труд те ще бъдат много повече.

* * *

Конкурсът е за заемането на академична длъжност „доцент“, което предполага и оценка на преподавателската дейност на кандидата. За близо 9-те години академичен стаж той вече е утвърден и търсен преподавател. В ЮФ на СУ води семинарни упражнения по Право на ЕС и са му възлагани отделни лекции. Участва в учебния процес на специалност „Международни отношения“ със самостоятелен курс „Пространство на свобода, сигурност и правосъдие“. В международната магистърска програма „Право на ЕС“ води лекции по „Правна система на ЕС“, „Вътрешен пазар“ и „Пространство на свобода, сигурност и правосъдие“. В рамките на СУ участва в бакалавърска програма на към ФКНФ на английски език с лекционен курс „Въведение в правната система на ЕС“, в ГГФ с лекционен курс „Право на ЕС“. Преподавал е и в специалност „Европеистика“ при ФФ на СУ и в Академията на МВР. Бил е гост лектор в Университета в Нанси, Франция.

В заключение: представената за рецензиране научна продукция и личните и професионални качества на единствения кандидат по настоящия конкурс напълно отговарят на изискванията на националната и университетска нормативна уредба, което ми дава основание да призова членовете на научното жури да се обединим в решението си да предложим на Факултетния съвет на ЮФ на СУ гл. ас. д-р Христо Христов да бъде избран и да заеме академичната длъжност „доцент“.

София,

Рецензент:

2.08.2018 г.

доц. д-р Юлия Захариева